

Załącznik
do Zarządzenia nr 10/X/NP/O/2024
Prezesa Zarządu - Dyrektora Naczelnego
"MCZ" S.A. w Lubinie
z dnia 09 sierpnia 2024 r.

STANDARD OCHRONY MAŁOLETNICH

**W "MIEDZIOWYM CENTRUM ZDROWIA" S.A.
w Lubinie**

Lubin, sierpień 2024 r.

STANDARD OCHRONY MAŁOLETNICH

W „MIEDZIOWYM CENTRUM ZDROWIA” S.A.

Podstawa prawna opracowania niniejszej Instrukcji (Podstawowe Akty Prawne):

- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich
(t. j. Dz. U. 2024, Poz. 560),
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r., o działalności leczniczej
(t. j.: Dz. U. 2024, Poz. 799),
- Ustawa z dnia 06 listopada 2008 r., o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta
(t. j. Dz. U. 2024, Poz. 581),
- *Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego oraz Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie stosowania przymusu bezpośredniego z 21 grudnia 2018 r. (t. j. Dz. U. 2023, Poz. 731)*
- Ustawa z dnia 10 maja 2018 r., o ochronie danych osobowych
(t. j. Dz. U. 2019, Poz. 1781),
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE
(Dz. Urz. UE L 119),
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r., Kodeks Cywilny
(t. j. Dz. U. 2024, Poz. 1061),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia z dnia 06 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”
(Dz. U. 2023, Poz. 1870),
- Księga Zintegrowanego Systemu Zarządzania,
- Zestaw Standardów Akredytacyjnych.

SPIS:

Rozdział I	Postanowienia ogólne
Rozdział II	Definicje
Rozdział III	Rola personelu
Rozdział IV	Procedury interwencji w przypadku podejrzenia działania na szkodę dziecka / zagrożenia bezpieczeństwa dziecka
IV a.	Procedura w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka ze strony rodzica, opiekuna lub innych bliskich dorosłych
IV b.	Procedura w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka ze strony członka personelu podmiotu lub innej osoby dorosłej
IV c.	Postępowanie w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka ze strony innego dziecka
Rozdział V	Plan wsparcia
Rozdział VI	Prawo do prywatności w zakresie leczenia
Rozdział VII	Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet
Rozdział VIII	Odpowiedzialność - Wyznaczenie osób
Rozdział IX	Monitorowanie realizacji Standardu Ochrony Małoletnich
Rozdział X	Zasady rekrutacji Personelu

I. Postanowienia ogólne

Standard Ochrony Małoletnich w „MCZ” S.A., zwany dalej "**Standardem**", jest zbiorem zasad i procedur postępowania, które mają być przestrzegane i stosowane w sytuacji krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia Małoletniego (Dziecka).

Celem wprowadzenia Standardu jest:

- Zapewnienie wszystkim Dzieciom ochrony przed krzywdzeniem i ustalenie procedur udzielania im wsparcia, stanowi formę zabezpieczenia Ich praw;
- Zapewnienie wszystkim pracownikom niezbędnych informacji i kompetencji, aby umożliwić im wywiązanie się z obowiązków w zakresie dbałości o dobro Dziecka i ochrony Dzieci przed przemocą;
- Zapewnienie dzieciom oraz ich rodzicom lub opiekunom niezbędnych informacji na temat zasad obowiązujących w „MCZ” S.A. oraz możliwości uzyskania wsparcia w sytuacji podejrzenia, że dziecko doświadcza krzywdzenia.

II. Definicje

1. „MCZ” S.A., jako podmiot leczniczy - podmiot prowadzący działalność leczniczą w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej bez względu na formę prawną i źródło finansowania, świadczący usługi zdrowotne także dzieciom.
2. Personel - wszyscy pracownicy „MCZ” S.A./osoby świadczące usługi na rzecz Spółki, niezależnie od podstawy zatrudnienia (w tym osoby świadczące usługi w oparciu o umowy cywilnoprawne, wolontariusze, studenci, rezydenci, stażyści, praktykanci), miejsca zatrudnienia (np. szpital, przychodnia, pozostałe jednostki/komórki organizacyjne Spółki), pełnionych stanowisk (lekarze, pielęgniarki, ratownicy medyczni, inni pracownicy medyczni, psychologowie, personel administracyjny, pomocniczy, w tym osoby sprzątające i pilnujące porządku).
3. Kierownictwo Spółki - Członkowie Zarządu „MCZ” S.A., zgodnie z obowiązującym prawem i/lub wewnętrznymi dokumentami, którzy są uprawnieni do podejmowania decyzji o działaniach Spółki, jako podmiotu leczniczego.
4. Małoletni/Dziecko - każda osoba, która nie ukończyła 18 roku życia;
5. Opiekun Dziecka - przedstawiciel ustawy dziecka: rodzic¹ albo opiekun²; rodzic zastępczy³; opiekun tymczasowy (czyli osoba upoważniona do reprezentowania małoletniego obywatela Ukrainy, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych)⁴.
6. Zgoda opiekuna - zgoda rodziców albo zgoda opiekuna, rodzica zastępczego lub opiekuna tymczasowego. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami Dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.

¹ W rozumieniu art. 98 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego

² W rozumieniu art. 155 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego

³ W rozumieniu Art. 112¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego

⁴ W rozumieniu art. 25 Ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

7. Krzywdzenie Dziecka - to każde zachowanie względem Dziecka, które stanowi wobec niego czyn zabroniony. Oprócz tego krzywdzeniem jest zaniedbanie (zamierzone lub niezamierzone), działanie lub zaniechanie a także każdy jego rezultat, skutkujący naruszeniem praw, swobody, dóbr osobistych Dziecka i zakłóceniem jego rozwoju.

PODSTAWOWE FORMY KRZYWDZENIA:

- a) Przemoc fizyczna wobec Dziecka. Jest to działanie bądź zaniechanie, wskutek, którego dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest na nią potencjalnie zagrożone. Krzywda stanowi rezultat działania bądź zaniechania ze strony rodzica, opiekuna, osoby odpowiedzialnej za dziecko, posiadającej nad nim władzę lub takiej, której ufa. O przemoc fizycznej mówimy zarówno w wymiarze jednorazowym, jak i powtarzającym się.
- b) Przemoc psychiczna wobec Dziecka. Jest to przewlekła, niefizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a osobą za nie odpowiedzialną lub osobą, której dziecko ufa. Tak jak w przypadku przemocy fizycznej obejmuje zarówno działania, jak i zaniechania. Do przejawów przemocy psychicznej zaliczamy m.in.:
- niedostępność emocjonalną,
 - zaniedbywanie emocjonalne,
 - relację z Dzieckiem opartą na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu,
 - nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem,
 - niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności Dziecka,
 - niedostrzeganie lub nieuznawanie granic psychicznych między dzieckiem a osobą odpowiedzialną,
 - nieodpowiednią socjalizację, demoralizację,
 - sytuacje, w których dziecko jest świadkiem przemocy.
- c) Przemoc seksualna wobec dziecka (wykorzystywanie seksualne dziecka). Jest to angażowanie dziecka poprzez osobę dorosłą lub inne dziecko w aktywność seksualną. Dotyczy sytuacji, gdy nie dochodzi do kontaktu fizycznego (np. ekshibicjonizm, molestowanie werbalne - np. prowadzenie rozmów o treści seksualnej nieadekwatnej do wieku dziecka, komentowanie w sposób seksualny wyglądu i zachowania dziecka, zachęcanie do kontaktu z treściami pornograficznymi, grooming - strategie nieseksualnego uwodzenia dziecka z intencją nawiązania kontaktu seksualnego w przyszłości) i gdy do takiego kontaktu dochodzi (sytuacje takie jak: dotykanie dziecka, zmuszanie dziecka do dotykania ciała sprawcy, stosunek seksualny). Każda czynność seksualna podejmowana z dzieckiem przed ukończeniem 15 roku życia jest przestępstwem. W przypadku dzieci mówimy o wykorzystaniu seksualnym, kiedy między wykorzystującym (dorosły, inne dziecko) a wykorzystywanym (dziecko) z uwagi na wiek lub stopień rozwoju zachodzi relacja siły, opieki czy zależności. Do innej formy wykorzystywania seksualnego dzieci zalicza się wyzyskiwanie seksualne np. wykorzystanie dziecka lub jego wizerunku do tworzenia materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie tzw. CSAM (na przykład z wykorzystaniem oprogramowania).

Jest to jakiegokolwiek: faktyczne lub usiłowane nadużycie podatności dziecka na zagrożenia, przewagi sił lub zaufania - w celu seksualnym. Wyzysk seksualny obejmuje (choć nie jest to konieczne) czerpanie zysków finansowych, społecznych lub politycznych z wykorzystania seksualnego. Szczególne zagrożenie wyzyskiem seksualnym ma miejsce podczas kryzysów humanitarnych. Zagrożenie wyzyskiem seksualnym dotyczy zarówno samych dzieci, jak i opiekunów tych dzieci, mogących paść ofiarą wyzysku;

- d) Zaniedbywanie dziecka. Jest to chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie fizycznych i psychicznych potrzeb dziecka. Może przyjmować formę nierespektowania praw dziecka, co w rezultacie prowadzi do zaburzeń w jego zdrowiu i/lub rozwoju. Do zaniedbywania dziecka dochodzi w relacjach dziecka z osobą zobowiązaną do opieki, wychowania, troski i ochrony;
- e) Przemoc rówieśnicza (nękanie rówieśnicze, bullying). Przemoc rówieśnicza ma miejsce gdy dziecko doświadcza różnych form nękania ze strony rówieśników. Dotyczy działań bezpośrednich lub z użyciem technologii komunikacyjnych (np. za pośrednictwem Internetu i telefonów komórkowych). Przemoc rówieśniczą obserwujemy, gdy szkodliwe działanie ma na celu wyrządzenie komuś przykrości lub krzywdy (intencjonalność), ma charakter systematyczny (powtarzalność), a sprawcy bądź grupa sprawców mają przewagę nad pokrzywdzonym. Obejmuje:
- przemoc werbalną (np. przezywanie, dogadywanie, ośmieszanie, zastraszanie),
 - przemoc relacyjną (np. wykluczenie z grupy, ignorowanie, nastawianie innych przeciwko osobie, szantaż),
 - przemoc fizyczną (np. pobicie, kopanie, popychanie, szarpanie),
 - przemoc materialną (np. kradzież, niszczenie przedmiotów),
 - cyberprzemoc/przemoc elektroniczną (np. złośliwe wiadomości w komunikatorach, wpisy w serwisie społecznościowym, rozpowszechnianie zdjęć lub filmów ośmieszających ofiarę za pośrednictwem Internetu bądź urządzeń telekomunikacyjnych),
 - wykorzystanie seksualne - dotykanie intymnych części ciała lub nakłanianie / zmuszanie do stosunku płciowego lub innych czynności seksualnych przez rówieśnika,
 - przemoc uwarunkowaną normami i stereotypami związanymi z płcią (np. przemoc w relacjach romantycznych między rówieśnikami).
8. Dane osobowe Dziecka - wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka, w tym jego imię i nazwisko, wizerunek.
9. Osoba odpowiedzialna za standardy ochrony Dzieci - pracownik wyznaczony przez Kierownictwo Spółki sprawujący nadzór nad prawidłowym stosowaniem obowiązującego Standardu Ochrony Małoletnich oraz dokonywanie jego aktualizacji.
10. Osoba udzielająca wsparcia Dziecku - pracownik wyznaczony przez Kierownictwo Spółki odpowiedzialny za opracowanie Planu wsparcia Dziecka i monitorowanie jego realizacji.

11. Osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających Małoletniemu - pracownik wyznaczony przez Kierownictwo Spółki odpowiedzialny za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających Małoletniemu.

III. Rola personelu

1. Podstawową zasadą czynności podejmowanych przez Personel w kontaktach z Małoletnimi jest działanie na rzecz dobra Dzieci.
2. Personel traktuje Dziecko z szacunkiem oraz w miarę możliwości uwzględnia jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie wobec Małoletniego przemocy w jakiegokolwiek formie.
3. Przyjmuje się w „MCZ” S.A. następujące ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI PERSONELU Z DZIEĆMI (uwzględniające sytuację Dzieci małych z specjalnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami). Każdy członek Personelu w kontakcie z Dzieckiem:
 - 1) przedstawia się i mówi, kim jest, jaka jest jego rola w opiece nad pacjentem;
 - 2) komunikuje się z Dziećmi w sposób życzliwy i cierpliwy, okazuje empatię i dobrą wolę w rozmowie;
 - 3) zachowuje uczciwość i dobre intencje;
 - 4) przekazuje Dziecku informacje w sposób dostosowany do jego wieku, przy użyciu prostego języka; informuje o tym, co robi i co się z nim dzieje/będzie działo; sprawdza, czy Małoletni rozumie, co się będzie działo i jakie będą skutki działań medycznych lub terapeutycznych;
 - 5) upewnia się, czy Dziecko wie, że może zawsze zadawać pytania członkom Personelu;
 - 6) zwraca się do Małoletniego po imieniu w formie preferowanej przez Dziecko, respektuje jego tożsamość i ekspresję.
 - 7) korzysta z alternatywnych form komunikacji z Dzieckiem, które tego potrzebuje;
 - 8) zachowuje wrażliwość kulturową, szanuje i równo traktuje każdego Małoletniego bez względu na jakiegokolwiek cechy, w tym specjalne potrzeby, niepełnosprawność, rasę, płeć, religię, kolor skóry, pochodzenie narodowe lub etniczne, język, stan cywilny, orientację seksualną, stan zdrowia, wiek, zdolności, przekonania polityczne lub status społeczny;
4. Członkowi Personelu NIE WOLNO:
 - 1) nawiązywać z Dzieckiem relacji o charakterze seksualnym ani romantycznym;
 - 2) proponować Małoletniemu alkoholu, wyrobów tytoniowych, substancji psychoaktywnych, jak również używać ich w obecności Dzieci w czasie wykonywania obowiązków służbowych lub pobytu na terenie „MCZ” S.A.;
 - 3) oglądać treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę w obecności Dzieci, udostępniać Dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę lub umożliwiać im zapoznanie się z tymi treściami;

- 4) utrzymywać wizerunku Małoletniego (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych. Dozwolone jest rejestrowanie wizerunku dla celów dokumentacji medycznej, po uzyskaniu zgody rodzica lub opiekuna i samego Dziecka. Rekomendowane jest, aby do celów rejestracji wizerunku Dziecka używać przeznaczonych w tym celu urządzeń służbowych;
- 5) przyjmować pieniędzy, prezentów od Małoletniego i jego opiekuna ani wchodzić w relacje jakiegokolwiek zależności wobec Dziecka lub opiekunów Dziecka, które mogłyby prowadzić do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych;
- 6) utrzymywać niejawnych bądź ukrywanych kontaktów z Dzieckiem oraz kontaktów opartych na udzielaniu gratyfikacji albo wykorzystujących przewagę fizyczną, stosunek władzy bądź zależność Dziecka;
- 7) składać Małoletniemu propozycje, czynić komentarze niewłaściwych dla relacji pracownik – dziecko, dotyczyć Dziecka w sposób, który może być uznany lub jest nieprzyzwoity albo niestosowny;
- 8) używać wulgarnych słów, gestów i żartów, czynić obraźliwych uwag, nawiązywać w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej, wykorzystywać wobec Dziecka przewagę fizyczną (zastraszanie, przymuszanie, groźby), stosunku władzy bądź zależności Dziecka;
- 9) stosować jakąkolwiek przemoc wobec Małoletniego, w tym polegającą na biciu, szturczeniu, popychaniu i wszelkich innych naruszeniach netykalności cielesnej Dziecka, a także izolować Dziecka w zamkniętym pomieszczeniu, przytrzymywać drzwi, krępować ruchów poprzez wiązanie,
- 10) celowo prowokować u Dziecka wystąpienia lub eskalacji zachowań trudnych, niepożądanych;
- 11) wyręczać lub nadzorować bezpośrednio Dziecko, m.in. podczas realizacji czynności samoobsługowych i higienicznych, ponad niezbędny poziom wynikający z potrzeb Dziecka lub dbałości o jego bezpieczeństwo;
- 12) zawstydzać, upokarzać, lekceważyć, obrażać Dziecka, krzyczeć na Dziecko;
- 13) ujawniać osobom nieuprawnionym, w tym innym Dzieciom, informacji dotyczących Dziecka, takich jak wizerunek Dziecka, informacje o sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej Dziecka;
- 14) zapraszać Dziecko do swojego miejsca zamieszkania, spotykać się z nimi poza godzinami pracy lub utrzymywać kontakty poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych). *Zakaz ten nie dotyczy sytuacji, gdy Dziecko zwraca się do członka Personelu o pomoc bądź kontakt odbywa się publicznie, przy udziale innych członków Personelu podmiotu lub innych Dzieciach;*
- 15) angażować lub zachęcać Małoletniego do jakiegokolwiek działalności niezgodnej z prawem lub stwarzającej zagrożenie dla dziecka;
- 16) lekceważyć lub powierzchownie, nieuważnie traktować zgłaszanej przez Dziecko potrzeby wsparcia i pomocy;
- 17) utrzymywać biernej postawy w zakresie troski o rozwój i zabezpieczenie Dziecka w sytuacji zagrożenia jego dobrostanu.

5. Wszyscy pracownicy „MCZ” S.A./osoby świadczące usługi na rzecz Spółki posiadają odpowiednią wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków/czynności:
 - a) zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dziecka (potrafią je rozpoznać, reagują na nie);
 - b) w przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka:
 - podejmują działania profilaktyczne w zakresie swoich kompetencji i możliwości, np.:
 - podejmują rozmowę z opiekunami,
 - przekazują informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywują do szukania pomocy,
 - omawiają sytuację z przełożonym oraz osobą wyznaczoną/odpowiedzialną za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu,
 - c) podejmują działania interwencyjne, o których mowa w Rozdz. IV niniejszego Standardu,
 - d) odnotowują działania w przedmiotowym zakresie w dokumentacji Dziecka.
6. Realizując ww. zasady personel działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych podmiotu oraz swoich kompetencji.
7. W „MCZ” S.A. określa się zasady zapewnienia bezpieczeństwa Dziecka, w szczególności przebywającego w nim samodzielnie, obejmujące:
 - a) monitorowanie zachowania Dziecka,
 - b) ograniczanie dostępu do Dziecka osób odwiedzających,
 - c) zabezpieczenie przed opuszczeniem podmiotu lub jego wydzielonej części przez Dziecko,
 - d) zabezpieczenie przed dostępem do Dziecka osób niepowołanych (osobami niepowołanymi mogą być inni pacjenci, inne Dziecko np. w wieku nastoletnim; nastolatek z przejawiający zachowania przemocowe).
8. W przypadku ujawnienia krzywdzenia przez samo Dziecko, Personel zobowiązany jest stosować następujące ZASADY:
 - 1) należy stworzyć Małoletniemu możliwość wypowiedzenia się, przedstawienia swojego zdania/opinii, pamiętając, że może to być dla Dziecka pierwsza i jedyna rozmowa (Dziecko może już nie podjąć więcej prób poszukiwania wsparcia);
 - 2) należy wyrazić swoją troskę poprzez deklarację, że się Dziecku wierzy;
 - 3) należy zapewnić Dziecko, że dobrze uczyniło podejmując rozmowę o doznanej krzywdzie;
 - 4) należy wyjaśniać Małoletniemu, że nie jest winne zaistniałej sytuacji;
 - 5) należy jednoznacznie negatywnie ocenić każdą formę przemocy, dając wyraźny sygnał, że jest ona niedopuszczalna i należy jej zapobiegać/powstrzymać;
 - 6) należy odpowiednio poinformować Dziecko, kto i jak zajmie się sprawą, w tym udzielić mu informacji, że podjęte zostaną działania zapewniające mu bezpieczeństwo.

IV. Procedury interwencji w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dziecka

1. Celem uruchomienia Procedury interwencji jest zatrzymanie krzywdzenia Małoletniego i zapewnienie Mu bezpieczeństwa.
2. Procedury, zasady dokonywania interwencji mają również za cel wspierać członków Personelu „MCZ” S.A. w realizowaniu prawnego i społecznego obowiązku reagowania w sytuacji podejrzenia krzywdzenia Dziecka.
3. Personel wykonujący zawody medyczne pełni jedną z najważniejszych ról w procesie rozpoznawania krzywdzenia Małoletnich.
4. Fakt zidentyfikowania objawów mogących świadczyć o krzywdzeniu Dziecka – Pacjenta, każde zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia Małoletniego oraz przebieg każdej interwencji podlega obowiązkowemu odnotowaniu w dokumentacji medycznej.
5. Naruszenie obowiązku reagowania w sytuacjach podejrzenia krzywdzenia Dziecka może zostać uznane za ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych lub kontraktowych i jako takie prowadzić do rozwiązania umowy z osobą dopuszczającą się tego naruszenia.
6. W „MCZ” S.A. przyjęta została następująca KWALIFIKACJA ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA DZIECI:
 - a) istnieje podejrzenie popełnienia przestępstwa na szkodę Dziecka, np. wykorzystanie seksualne, znęcanie się nad Dzieckiem lub popełniono przestępstwo;
 - b) doszło do innej formy krzywdzenia, niebędącej przestępstwem, takiej jak np. krzyk, kary fizyczne, poniżanie;
 - c) doszło do zaniedbania potrzeb życiowych Dziecka (np. związanych z żywieniem, higieną czy zdrowiem).
7. W każdym przypadku podejrzenia, że Małoletni jest krzywdzony należy zadbać o bezpieczeństwo Dziecka i odseparować Je od osoby podejrzewanej o krzywdzenie.
8. Członek Personelu, który podejrzewa, że dziecko jest krzywdzone ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania jej osobie wyznaczonej przez kierownictwo odpowiedzialnej za przyjęcie zgłoszenia.
9. W przypadku podejrzenia, że Małoletni jest krzywdzony, należy powiadomić opiekuna Dziecka, a w sytuacji, gdy osoba podejrzewaną o krzywdzenie jest opiekun Dziecka, należy powiadomić niekrzywdzącego opiekuna.
10. W przypadku podejrzenia krzywdzenia Dziecka ze strony ze strony innego Dziecka, należy powiadomić również opiekuna Dziecka krzywdzącego.
11. Interwencja prowadzona jest przez osobę wyznaczoną do podejmowania interwencji, w zależności od sytuacji i potrzeby, we współpracy z Kierownictwem Spółki, osobą dokonującą zgłoszenia, innymi osobami odpowiedzialnymi za wdrażanie, realizowanie, upowszechnianie i monitorowanie Standardu Ochrony Małoletnich, lub innymi osobami zatrudnionymi w „MCZ” S.A., np. psychologiem, Pełnomocnikiem ds. Praw Pacjenta.
12. Procedura interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia Małoletniego przyjęta w „MCZ” S.A. uwzględnia obowiązki określone w przepisach prawa, m.in. art. 240 Kodeksu karnego, art.12. Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz art. 572 Kodeksu postępowania cywilnego.

13. Wszystkie osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych powzięły informację o krzywdzeniu Małoletniego lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania poufności, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.
14. Po ujawnieniu przez Dziecko krzywdzenia lub w sytuacji podejrzenia, że jest Ono krzywdzone, osoba odpowiedzialna za organizację i udzielanie wsparcia dziecku opracowuje PLAN WSPARCIA Małoletniego.

Iva. Procedura w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka ze strony rodzica, opiekuna lub innych bliskich dorosłych

1. W przypadku podejrzenia, że życie Małoletniego jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu z uwagi na stosowanie wobec niego przemocy domowej, a w rodzinie są lub mogą być inne dzieci narażone na krzywdzenie, należy niezwłocznie poinformować Policję i pogotowie, jeśli to konieczne, dzwoniąc pod numer 112.
Poinformowania służb dokonuje członek Personelu „MCZ” S.A., który pierwszy powziął informację o zagrożeniu.
2. W przypadku podejrzenia, że Dziecko doświadcza przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest Jego życie, należy niezwłocznie poinformować Policję i pogotowie, jeśli to konieczne, dzwoniąc pod numer 112.
Poinformowania służb dokonuje członek Personelu „MCZ” S.A., który pierwszy powziął informację o zagrożeniu.
3. W przypadku podejrzenia, że opuszczenie przez Małoletniego „MCZ” S.A. w towarzystwie opiekuna będzie godziło w dobro Dziecka, w tym zagrażało Jego bezpieczeństwu, osoba odpowiedzialna za podejmowanie interwencji może podjąć decyzję o opóźnieniu wypisania Dziecka i niezwłocznie wystąpić do sądu rodzinnego o wydanie odpowiednich zarządzeń opiekuńczych.
4. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę Małoletniego należy sporządzić pisemne zawiadomienia, opisujące najbardziej dokładnie zdarzenie, ze wskazaniem danych pokrzywdzonego (imię, nazwisko, adres, PESEL) i potencjalnego sprawcy (co najmniej imię i nazwisko i inne dane umożliwiające identyfikację, np. relacja do dziecka – ojciec, matka, miejsce zamieszkania albo miejsce pracy lub nauki) i przesłać je do najbliższej jednostki Policji lub prokuratury.
5. W przypadku, gdy Małoletni doznaje innej formy krzywdzenia, niż popełnienie przestępstwa na jego szkodę ze strony rodziców, opiekunów prawnych lub innych domowników:
 - 1) gdy zachowanie wobec Dziecka stanowi przemoc domową⁵ należy wszcząć procedurę Niebieskiej Karty, zgodnie z regulacjami w tym zakresie przyjętymi w „MCZ” S.A.;

⁵ Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę. Do wszczęcia procedury nie jest wymagana zgoda osoby doznającej przemocy ani osoby stosującej przemoc (Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. 2024, Poz. 424 ze zm.).

- 2) gdy zachowanie nie stanowi przemocy domowej, a dziecko doświadcza np. zaniedbania lub relacje w rodzinie są w inny sposób nieprawidłowe (np. rodzice są niewydolni wychowawczo) – należy wystąpić do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny.
6. W przypadku, gdy doszło do zaniedbania potrzeb życiowych Dziecka lub doszło do innego zagrożenia dobra Dziecka ze strony rodziców lub opiekunów prawnych należy wystąpić do sądu rodzinnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania Dziecka o wgląd w sytuację Dziecka.

IV b. Procedura w przypadku podejrzenia krzywdzenia Dziecka ze strony członka personelu podmiotu lub innej osoby dorosłej, innej osoby trzeciej, w tym o nieustalonej tożsamości

1. W przypadku podejrzenia, że Małoletni doświadcza przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest jego życie, należy niezwłocznie poinformować Policję i pogotowie, jeśli to konieczne, dzwoniąc pod numer 112.
Poinformowania służb dokonuje członek Personelu „MCZ” S.A., który pierwszy powziął informację o zagrożeniu.
2. W przypadku podejrzenia krzywdzenia Dziecka ze strony członka Personelu należy niezwłocznie odsunąć tę osobę od wszelkich form kontaktu z Dziećmi, aż do czasu wyjaśnienia sprawy.
3. W przypadku wszczęcia postępowania karnego przeciwko członkowi personelu w związku z popełnieniem przestępstwa przeciwko Dziecku należy bezwzględnie i natychmiastowo odsunąć tę osobę od wszelkich form kontaktu z Małoletnimi, aż do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.
4. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony osoby wyznaczonej do prowadzenia interwencji, do przyjmowania zgłoszeń lub odpowiedzialnej za standardy ochrony dzieci, wówczas interwencja prowadzona jest przez Kierownictwo Spółki lub inną osobę wskazaną przez Kierownictwo.
5. Jeżeli zgłoszono podejrzenie krzywdzenia Dziecka przez osobę z Kierownictwa Spółki, wówczas osoba odpowiedzialna za standardy ochrony Dziecka w Spółce powiadamia o zgłoszeniu organ nadzorujący, a osoba odpowiedzialna za podejmowanie interwencji następnie podejmuje odpowiednią interwencję.
6. Interwencja w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę Małoletniego polega na sporządzeniu pisemnego zawiadomienia, opisującego najbardziej dokładnie zdarzenie, ze wskazaniem danych pokrzywdzonego (imię, nazwisko, adres, PESEL) i potencjalnego sprawcy (co najmniej imię i nazwisko i inne dane umożliwiające identyfikację) przesłaniu go do najbliższej jednostki Policji lub Prokuratury.
7. W przypadku, gdy Dziecko doznaje innej formy krzywdzenia, niż popełnienie przestępstwa na jego szkodę ze strony członka Personelu:
 - 1) w sytuacji, gdy zachowanie było jednorazowe i o niewielkiej intensywności wkroczenia w dobra Dziecka przełożony/inna osoba wskazana przez Kierownictwo przeprowadza rozmowę dyscyplinującą z członkiem Personelu,
 - 2) w sytuacji, gdy naruszenie dobra Małoletniego jest znaczne, w szczególności, gdy doszło do dyskryminacji lub naruszenia godności Dziecka, rekomenduje się rozwiązanie stosunku prawnego z osobą, która dopuściła się krzywdzenia. Jeżeli członek Personelu, który dopuścił się

krzywdzenia, nie jest bezpośrednio zatrudniony przez „MCZ” S.A. lecz przez podmiot trzeci wówczas należy zarekomendować zawieszenie współpracy z tą osobą, a w razie potrzeby rozwiązać umowę z organizacją lub instytucją współpracującą,

- 3) w przypadku znacznego naruszenia dobra Dziecka przez członka Personelu, osoba odpowiedzialna za standardy przeprowadza wewnętrzne postępowanie w celu wyjaśnienia zdarzenia, określa kroki zapobiegające wystąpieniu takich sytuacji w przyszłości (np. aktualizacja standardów, obowiązkowe szkolenie) i nadzoruje ich realizację,
- 4) w przypadku nie zastosowania się Personelu do standardów pomimo ewidentnych objawów przemocy wobec dziecka należy podjąć działania ukierunkowane na jego skuteczne przeszkolenie i/lub przeprowadzanie postępowania obowiązującego w Spółce przy naruszeniu przez Personel ustalonego porządku i dyscypliny pracy.

IVc. Postępowanie w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka ze strony innego dziecka

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia Dziecka przez inne Dziecko przebywające w „MCZ” S.A. (np. podczas oczekiwania na świadczenie medyczne, podczas wspólnego pobytu w trakcie hospitalizacji), w miarę możliwości i w sposób dostosowany do specyfiki Spółki, należy przeprowadzić rozmowę z Dzieckiem podejrzanym o krzywdzenie oraz jego opiekunami, a także oddzielnie z Dzieckiem poddawany krzywdzeniu i jego opiekunami. Ponadto należy porozmawiać z innymi osobami mającymi wiedzę o zdarzeniu. W trakcie rozmów należy dążyć do ustalenia przebiegu zdarzenia, a także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne Dziecka krzywdzonego. Ustalenia są spisywane w notatce służbowej. Dla Dziecka krzywdzącego oraz krzywdzonego sporządza się oddzielne notatki.
2. W przypadku podejrzenia, że Dziecko doświadcza przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest jego życie, należy niezwłocznie poinformować Policję i pogotowie, jeśli to konieczne, dzwoniąc pod numer 112.
Poinformowania służb dokonuje członek Personelu, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu.
3. Interwencja w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa na szkodę Dziecka przez inne Dziecko polega na sporządzeniu pisemnego zawiadomienia, opisującego najbardziej dokładnie zdarzenie, ze wskazaniem danych pokrzywdzonego (imię, nazwisko, adres, PESEL) i potencjalnego sprawcy (co najmniej imię i nazwisko i inne dane umożliwiające identyfikację) przesłaniu go do najbliższej jednostki Policji lub Prokuratury. W przypadku popełnienia czynu karalnego na szkodę Dziecka przez osobę w wieku powyżej 10 roku życia i poniżej 17 roku życia także należy sporządzić pisemne zawiadomienie. W przypadku popełnienia czynu karalnego przez Dziecko poniżej 10 roku życia na szkodę innego Dziecka należy wystąpić do sądu rodzinnego właściwego ze względu na zamieszkanie Dziecka o wgląd w sytuację dziecka krzywdzącego.

4. W przypadku, gdy Małoletni doznaje innej formy krzywdzenia, niż popełnienie przestępstwa na Jego szkodę ze strony innego Małoletniego należy wystąpić do sądu rodzinnego właściwego ze względu na zamieszkanie Dziecka o wgląd w sytuację Dziecka krzywdzącego.
5. W przypadku, gdy Dziecko doznaje przemocy ze strony Dziecka – członka rodziny (rodzeństwo, dalsza rodzina) można wszcząć procedurę Niebieskiej Karty w stosunku do opiekuna, który nie reaguje na krzywdzenie Dziecka, zgodnie z regulacjami w tym zakresie przyjętymi w „MCZ” S.A.

V. Plan Wsparcia

1. Wobec Małoletniego, które doświadczyło krzywdzenia osoba odpowiedzialna za udzielanie wsparcia Dziecku opracowuje PLAN WSPARCIA.
2. Plan wsparcia powinien uwzględniać indywidualną sytuację Dziecka, m.in. jego wiek, samopoczucie/obrażenia, charakter zdarzenia, do jakiego doszło, sytuację rodzinną i zawierać wskazania dotyczące podjęcia przez „MCZ” S.A. działań, których celem jest zapewnienie Małoletniemu bezpieczeństwa i poprawa jego dobrostanu, określenie źródła zagrożenia/krzywdzenia (opiekun lub inna osoba dorosła, personel Spółki, inne Dziecko), określenie czy istnieje zagrożenie dla wypisu Dziecka, np.: sposoby odizolowania Dziecka od sprawców krzywdzenia; wsparcie, jakie „MCZ” S.A. może zaoferować Małoletniemu; przyjrzenie się czynnikom ryzyka krzywdzenia i podjęcie działań profilaktycznych; skierowanie Dziecka i/lub jego opiekunów do specjalistycznej placówki pomocy Dziecku, jeżeli istnieje taka potrzeba. Listę miejsc, gdzie skierować rodzica potrzebującego wsparcia dla siebie i dziecka sporządza osoba odpowiedzialna za udzielanie wsparcia Dziecku.
3. Plan wsparcia powinien być opracowany w porozumieniu z opiekunami Dziecka. W przypadku, gdy opiekun jest osobą krzywdzącą Dziecko, wówczas Plan należy opracować w porozumieniu z rodzicem niekrzywdzącym lub inną osobą bliską wskazaną przez Dziecko.

VI. Prawo do prywatności w zakresie leczenia

1. Każdy członek Personelu „MCZ” S.A. ma obowiązek szanować prawo Małoletniego do prywatności. Należy poinformować Dziecko o tym, że ma prawo do poufności ze strony personelu medycznego, jeśli dana informacja nie zagraża życiu lub zdrowiu Dziecka i dotrzymanie poufności nie wiąże się ze złamaniem prawa. Jeśli zajdzie potrzeba ochrony Dziecka bądź wystąpi inna sytuacja, z którą wiąże się ujawnienie określonych danych na temat Dziecka, należy go o tym jak najszybciej powiadomić, wyjaśniając sytuację.
2. W trakcie badania/realizacji świadczenia zdrowotnego należy, w miarę możliwości zapewnić, obecność rodzica, opiekuna Dziecka lub innej osoby bliskiej wskazanej przez Dziecko, chyba, że Dziecko sobie tego nie życzy. Każde Dziecko ma prawo, aby opiekunowie towarzyszyli mu podczas leczenia i korzystania ze świadczeń medycznych, zawsze, gdy tego potrzebuje. Należy zadbać o to, aby opiekun był informowany o bieżącej sytuacji medycznej Małoletniego, a także należy uwzględniać rolę opiekuna w opiece nad Dzieckiem, przygotowaniu Go do leczenia i uspokajaniu dziecka.
3. Omawiając sytuację zdrowotną Małoletniego i podejmując decyzje Jego dotyczące, należy traktować Je podmiotowo, zwracać się bezpośrednio do Dziecka, szanować prawo Dziecka do autonomii, dawać mu poczucie

- sprawczości i wpływu na to, co się z nim dzieje w trakcie leczenia. Należy jednak pamiętać, że decyzje i wybory podejmowane przez Dziecko powinny dotyczyć spraw na miarę jego wieku, etapu rozwoju i możliwości poznawczych oraz z uwzględnieniem Jego bezpieczeństwa. Należy respektować prawo Pacjentów, którzy ukończyli 16 lat, do współdecydowania o własnym zdrowiu oraz metodach leczenia i otrzymywania pełnych informacji w tym zakresie.
4. Podczas czynności pielęgnacyjnych, higienicznych i związanych z ochroną zdrowia kontakt fizyczny z Małoletnim należy ograniczyć do czynności niezbędnych, adekwatnych do wieku i Jego rozwoju i przeprowadzać je dbając o komfort Pacjenta i z poszanowaniem Jego godności i intymności. Należy zawsze uprzedzać o swoim działaniu, pytać o zgodę opiekuna Dziecka lub samo Dziecko. Podczas badania medycznego należy odsłaniać ciało Dziecka partiami. W trakcie badania Dziecku powinien towarzyszyć opiekun lub inna osoba z personelu, chyba, że Dziecko sobie tego nie życzy.
 5. Kontakt fizyczny z Dzieckiem niezwiązany z udzielaniem świadczenia medycznego czy pielęgnacją może odbywać się wyłącznie za zgodą Dziecka i zgodnie z Jego potrzebą. Przed przytuleniem, pogłaskaniem czy wzięciem Dziecko na kolana, aby np. je pocieszyć lub uspokoić, należy zapytać Je, czy tego potrzebuje.
 6. Jeśli zachodzą ustawowe podstawy zastosowania wobec Dziecka przymusu, należy postępować zgodnie z procedurą stosowania przymusu bezpośredniego. W takich sytuacjach należy deeskalować emocje Pacjenta-Dziecka.
 7. W przypadku pracy z Dzieckiem, które doświadczyło krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania należy zachować ostrożność i dystans w celu ochrony Małoletniego. Zawsze należy tłumaczyć Dziecku, jakie i dlaczego stawiamy granice.
 8. Należy uszanować trudne emocje Dziecka związane z pobytem w „MCZ” S.A., jego prawo do zmiany nastroju, zmiany zdania oraz potrzebę oswojenia się z nową sytuacją i miejscem.
 9. Należy poinformować Małoletniego i opiekunów o zasadach obowiązujących w „MCZ” S.A. i podkreślać znaczenie ich przestrzegania dla minimalizowania dyskomfortu wszystkich Pacjentów.

VII. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet

W „MCZ” S.A. nie udostępnia się Dzieciom sieci teleinformatycznych, w tym Internetu.

Dzieci mogą korzystać z dostępu do Internetu z prywatnych urządzeń.

Twoja placówka powinna promować dobre praktyki i bezpieczne zachowania również w takich przypadkach.

VIII. Odpowiedzialność – Wyznaczenie osób

1. **Osoba odpowiedzialna za standardy ochrony Dzieci** – pracownik wyznaczony przez Kierownictwo Spółki sprawujący nadzór nad prawidłowym stosowaniem obowiązującego Standardu Ochrony Małoletnich w „MCZ” S.A. oraz dokonywanie jego aktualizacji.
Do obowiązków osoby odpowiedzialnej za standardy ochrony dzieci należy:

- 1) dbałość o udostępnienie standardów ochrony dzieci na stronie internetowej podmiotu oraz na jego terenie;
 - 2) przygotowanie personelu podmiotu do stosowania standardów przed przystąpieniem do pracy albo po dokonaniu zmian w tych standardach;
 - 3) delegowanie zadań oraz odpowiedzialności związanych z realizacją standardów w podmiocie do odpowiednich jednostek, personelu podmiotu oraz monitoring ich realizacji;
 - 4) prowadzenie ewidencji członków personelu Spółki, którzy zapoznali się ze standardami ochrony dzieci przed przystąpieniem do pracy albo po dokonaniu zmian w Standardzie;
 - 5) przegląd standardów ochrony dzieci w porozumieniu i współpracy z kierownictwem, personelem podmiotu oraz dziećmi i jeśli to możliwe - opiekunami dziecka;
 - 6) regularne monitorowanie znajomości i przestrzegania przez personel placówki przyjętych standardów
 - 7) sprawdzanie i ocena skuteczności obowiązujących wytycznych i procedur,
 - 8) proponowanie zmian w standardach mających na celu skuteczną ochronę dzieci przed krzywdzeniem,
 - 9) organizowanie lub prowadzenie dla pracowników placówki cyklicznych szkoleń w zakresie obowiązujących standardów nie rzadziej niż raz na dwa lata, a także po każdej zmianie jej treści,
 - 10) koordynowanie przygotowania Zasad bezpiecznych relacji między dziećmi, ich wdrażania, monitorowania i inicjowania zmian w ich treści odpowiadając w tym zakresie na potrzeby zgłaszane przez dzieci.
 - 11) współpraca z pozostałymi osobami odpowiedzialnymi za wdrażanie, realizowanie, upowszechnianie i monitorowanie standardów ochrony dzieci w podmiocie.
2. **Osoba udzielająca wsparcia Dziecku** - pracownik wyznaczony przez kierownictwo „MCZ” S.A. odpowiedzialny za opracowanie PLANU WSPARCIA Małoletniemu (o którym mowa w Rozdz. V) i monitorowanie jego realizacji.
 3. **Osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających Małoletniemu** – pracownik wyznaczony przez Kierownictwo Spółki odpowiedzialny za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu.

IX. Monitorowanie realizacji Standardu Ochrony Małoletnich w „MCZ” S.A.

1. Realizacja Standardów Ochrony Małoletnich w „MCZ” S.A. jest regularnie monitorowana, poddawana ewaluacji i, w przypadku stwierdzenia takiej konieczności, modyfikowana.
2. Osoba odpowiedzialna za Standard:
 - 1) regularnie monitoruje znajomość i przestrzeganie przez Personel „MCZ” S.A. przyjętego Standardu,
 - 2) sprawdza i ocenia skuteczność obowiązujących zasad, wytycznych i procedur,
 - 3) prowadzi Rejestr naruszeń Standardu i reaguje na nie,
 - 4) proponuje zmiany w Standardzie mające na celu skuteczną ochronę Małoletnich przed krzywdzeniem,

- 5) prowadzi dla Personelu „MCZ” S.A. cykliczne szkolenia w zakresie obowiązującego Standardu i nie rzadziej niż raz na dwa lata, a także po każdej zmianie jego treści.

X. Zasady rekrutacji personelu - procedury kadrowe

1. W „MCZ” S.A. nie są zatrudniane osoby mogące zagrazać bezpieczeństwu małoletnich.
2. Przed zatrudnieniem danej osoby/przed zawarciem umowy cywilnoprawnej/ przed nawiązaniem współpracy w innej formie i powierzeniem obowiązków polegających na pracy z dzieckiem ustala się kwalifikacje tej osoby oraz podejmuje działania w celu wykluczenia ryzyka wystąpienia z jej strony zagrożenia dla dobra dziecka i zagrożenia jego bezpieczeństwa.
3. Obowiązkowo dokonywana jest weryfikacja przeszłości kandydatów, sprawdzenie informacji dotyczących karalności danej osoby, wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, tj. w Rejestrze Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym oraz w Krajowym Rejestrze Karnym.
4. Personel Spółki składa oświadczenie o zapoznaniu się ze standardami ochrony dzieci i zobowiązaniu do jej przestrzegania, które włącza się do akt osobowych pracownika/załącza się do dokumentacji sporządzanej w związku z umową cywilnoprawną lub umową o współpracy.
5. W przypadku osób, które stanowiąc będą nowy personel Spółki brak zgody na podpisanie oświadczenia, o którym mowa w pkt 4, uniemożliwia nawiązanie z tą osobą jakiegokolwiek stosunku prawnego (zawarcia umowy o pracę/umowy cywilnoprawnej/umowy o współpracy).